

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА  
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ  
КАФЕДРА СОЦІОКУЛЬТУРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ**

**Кваліфікаційна робота магістра**

**НА ТЕМУ**

**“«Перманентна освітя» як теоретична концепція та  
прагматичний виклик сучасності”**

Виконав:  
студент 2-го курсу групи КМДМ-21с  
спеціальності 028 – Менеджмент  
соціокультурної діяльності  
**Щур Роман Володимирович**

Науковий керівник:  
д.і.н., доцент **Белінська Л.С.**

**Львів – 2023 року**

## ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
Розділ 1. «Перманентна освіта» як парадигма сучасної культури.....	7
1.1. Теоретичні засади дослідження та методологія вивчення концепції «навчання впродовж життя».....	7
Розділ 2. Роль і місце постійного навчання у постмодерну епоху: світовий та вітчизняний досвід.....	35
2.1. Фахова гнучкість та особистий розвиток в контексті «навчання впродовж життя».....	35
2.2. Соціальні комунікації та івент-активність у дорослому віці.....	48
Розділ 3. Набуття нових знань у кризові часи як засіб виживання.....	58
3.1. Українці за кордоном в гострі періоди новітньої історії.....	58
3.2. Нові навички та компетентності в Україні у часи російсько- української війни.....	71
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ .....	80
ДОДАТКИ.....	83

## ВСТУП

«Tamdiu discendum est, quamdiu nescias:  
si proverbio credimus, quamdiu vivas»

«Потрібно вчитися до тих пір, поки не знаєш,  
а якщо вірити прислів'ю – поки живеш»

Сенека

У ХХІ столітті люди у всьому світі втратили колишнє відчуття стабільності, зумовлене почуттям впевненості у затребуванні отриманої ними освіти. Багато здобутих професійних умінь та навичок виявилися менш або зовсім не потрібними. Люди постійно змушені навчатися чогось нового, представники усіх вікових і соціальних груп навчаються користуватися комп'ютером, вивчають іноземні мови. У мирний час ці навички потрібні не лише задля самовдосконалення, а приміром для отримання престижної роботи чи поїздки на заробітки за кордон. У воєнний час бути фахово гнучким, креативним, вчитися новому швидко і якісно просто екзистенційно, життєствердно. Відповідно, тема нашого дослідження достатньо **актуальна**, оскільки процес оволодіння новими знаннями відбувається у житті кожного з нас безперервно.

**Об'єктом** нашого дослідження є світовий досвід перманентної освіти. **Предметом** є прикладна необхідність навчання впродовж життя в Україні, в тому числі у період війни.

**Мета** дослідження полягає у виявленні значення і ролі перманентної освіти в сучасних умовах.

**Завдання:**

1. Презентувати концепт «Перманентна освіта» як парадигму сучасної культури

2. Проаналізувати методологію та теоретичні засади дослідження
3. Визначити роль і функції постійного навчання у XXI ст.
4. Показати значення соціальних комунікацій, івент-активності, фахової гнучкості та особистого розвитку в контексті «навчання впродовж життя».
5. Визначити набуття нових знань у кризові часи як засіб виживання
6. Висвітлити зміну способу життя і заробітку у часи російсько-української війни на вітчизняних теренах та за кордоном
7. Висвітлити новітній «ветеранський бізнес» в Україні

Ідею про неперервність освіти деякі дослідники знаходять ще в Аристотеля, Сократа, Платона, Конфуція, Сенеки, джерелом якої є релігійно-філософські уявлення і вчення про постійне духовне вдосконалення людини. Попередником сучасних поглядів на неперервну освіту вважається Я.Коменський, який зазначав, що кожний вік підходить для навчання і в людини в житті взагалі немає іншої мети, крім навчання. Неперервна освіта розвивалася, з одного боку, як педагогічна концепція, а з іншого – як феномен практики. З промисловою революцією XIX ст. пов'язаний розвиток освіти для дорослих як наслідок динамічних змін у науці, техніці, соціально-економічних відносинах. [29, с.56]

Початки такої освіти в Європі сягають ще XVIII століття. Зріст значення ініціатив щодо піднімання рівня освіченості дорослих верств населення був пов'язаний з різкими суспільно-економічними змінами, які відбувалися в другій половині XVIII століття в Англії, а далі поширилися по всій Європі. Цей період зветься промисловою революцією. Зміни, що виникли завдяки новим на той час технологіям мали величезне значення для сфери освіти. Зростала потреба в краще навчених працівниках. Першим ефектом слідуванням за технологічними відкриттями були спеціалізовані курси працівників промислових закладів, що проводилися спочатку у формі

зустрічей і дискусій. Однак такий неформалізований спосіб здобування знань був недостатній, і в 1798 році в англійському місті Ноттінгем була відкрита перша школа, слухачами якої могли бути виключно дорослі особи. Таким чином зародилася ініціатива перманентної освіти.

Сьогодні, як і колись, технологічний поступ не був би можливий без високо кваліфікованих професіоналів. Запаморочливий темп життя, супроводжуючий нас кожного дня, змінює нашу ситуацію і змушує нас до поглиблення вже здобутих знань. Минули часи, в яких закінчення школи, вищих навчальних закладів чи здобуття титулу магістра було всім, чого очікували від людини чи потенційного працівника. Сьогодні цінується інвестування у себе, безперервний розвиток особистості, здобування нових вмінь, які дозволять віднайти себе у вируючій реальності XXI століття.

Говорячи про перманентну освіту, ми розуміємо навчання впродовж життя (з англійської мови long-life learning). За визначенням UNESCO, що було представлено на конференції 26 листопада 1976 року в Найробі, навчання впродовж життя розуміється як: *«комплекс освітніх процесів (формальних, неформальних та випадкових, які незалежно від змісту, рівня і методу уможливають доповнення освіти в шкільних і позашкільних формах, завдяки чому дорослі розвивають свої здібності, збагачують знання, удосконалюють професійну кваліфікацію або здобувають нову професію, беруть активну участь в суспільному, економічному і культурному розвитку»*. [51, с.64] Тому перманентне навчання є процесом, що полягає на безперервному відновленню, вдосконаленню і розвитку кваліфікації загальних і професійних одиниць.

Грунтовна та всебічна освіта дозволяє повне використання технічних і цивілізаційних благ, відкриває великі можливості пізнання і провадить до збільшення ефективності праці. Освіта має великий вплив на свідомість, в тому числі і на політичну свідомість, піднімає самооцінку, спонукаючи до кращого самопочуття, а в подальшому – до збільшення задоволення від життя.

Важливим також є факт, що дорослі через свою участь в перманентній освіті дають приклад і мотивують молодь до навчання та інтелектуального розвитку через навчання.

З приводу такого великого значення перманентної освіти в житті та розвитку громадянина важливою видається підняття цієї тематики в наукових працях. Необхідна постійна дискусія: в якому спрямуванні повинен встигати розвиток дорослої людини, що живе в динамічних умовах XXI століття поміж представників різних середовищ, що беруть участь в навчанні впродовж життя.

Сучасна освіта підлягає постійним змінам. Вона не втрачає свого значення, але не дає гарантії успіху. Все ціннішими вважаються практичні вміння особи та її бажання до подальшого саморозвитку. Психологічне поняття самореалізації посиляється до розвитку особою своїх можливостей. Теоретичне знання вже не трактується як ідеальний спосіб реалізації життєвих цілей.

Раніше найважливішою вартістю людини була його земля, зараз – важливим стає людський розум, когнітивний інтелект. Щоб він розвивався, потрібно забезпечити його відповідними умовами – креативним мисленням і натхненням.

Особливо актуальною здатність до навчання визначається у кризові часи, нестабільні моменти і часи російсько-української війни.

Особа, яка навчається з власної волі, чи опинившись у надскладних умовах, схильна до аналітики, вона відповідальна за себе. Особистий розвиток в аспекті перманентної освіти може обіймати всі сфери існування людини: фізичну, емоційну, інтелектуальну, суспільну, етичну.

**Методи дослідження.** В роботі використано наступні загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: історичний, порівняльний, описово-розповідний методи та метод аналізу.

Методи аналізу та синтезу дозволили розкрити сутність та виміри поняття перманентної освіти, а також виокремити чинники, що на неї

впливають. Порівняльний метод дозволив виділити спільне та відмінне в різних концептуальних підходах до вивчення навчання у зрілому віці, а також знайти загальне, притаманне кожному аспекту освіти. Було використано положення і висновки провідних зарубіжних і вітчизняних вчених, які відомі в царині дослідження глобалізаційних процесів, взаємодії глобального і локального в контексті національної ідентичності.

Для досягнення поставленої мети в роботі використовувалися також закони і категорії діалектики (єдності історичного і логічного, абстрактного і конкретного, загального й особливого, одиничного й унікального) і формально-логічні прийоми (аналіз і синтез, індукція і дедукція).

**Практичне значення** одержаних результатів полягає у можливості використання матеріалів дослідження перманентної освіти, в сфері дослідження української національної ідентичності, при написанні наукових статей та доповідей, підготовці до практичних та семінарських занять. **Апробацію** робота пройшла на наукових семінарах кафедри соціокультурного менеджменту та на попередньому захисті.

Логіка проведеного дослідження зумовила **структуру роботи**: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Загальний обсяг роботи складає 84 сторінки. Список використаних джерел містить 73 найменування.